

Dom Pamięci: historia Arnsztajnow. Warsztaty historyczne

Autor: Aleksandra Zińczuk

Warsztaty mają formę cyklu wprowadzającego młodzież w tematykę historyczną Lublina. Zajęcia mają charakter interdyscyplinarny, poruszają tematykę z zakresu historii miasta w latach 1905-1945, stosują uzupełniające się nawzajem metody pracy.

Czas: Całość zajęć można przeprowadzić w poszczególnych etapach, na każdy poświęcając przynajmniej 2h.

Cele:

- * młodzież poznaje historię jednej rodziny (Arnsztajnow) na tle różnych epok i czasów oraz zdobywa kompleksową wiedzę na temat historii i kultury swojego kraju i regionu;
- * młodzież definiuje na nowo pojęcie "patriotyzm", posiada umiejętność odniesienia postawy patriotycznej do poszczególnych kontekstów społecznych i wydarzeń historycznych;
- * młodzież zapoznaje się z metodami upamiętniania historii;
- * młodzież uczy się wrażliwości w obcowaniu ze świadkami historii;
- * młodzież potrafi posługiwać się dokumentem;
- * młodzież nabywa umiejętności refleksji, odnoszenia się do różnych kontekstów historycznych; i kulturowych, konstruowania własnej oceny światopoglądowej;
- * młodzież potrafi omówić kwestię moralnych wartości uniwersalnych.

Temat warsztatu 1: „Byli wczoraj. Jesteśmy dziś”

1. **Dyskusja wprowadzająca** następujące zagadnienia: Co to znaczy, że żyjemy w niepodległym kraju? Jak dawniej postrzegano postawę patriotyczną, a jak dzisiaj? Czy łatwo było być patriotą i czy łatwo być nim dzisiaj? Jakie trwałe wartości stanowią o ładzie społecznym w państwie i na świecie? Co to znaczy być lokalnym patriotą? Czy patriotyzm jest nudny? Czy istnieją instytucje i programy wspierające kształtowanie postaw obywatelskich?

2. **Praca w grupach - wykorzystanie kapitału ludzkiego:** ustalenie zainteresowań młodzieży – jej umiejętności będą zastosowane w kolejnych etapach pracy. Zadania wykonywane w grupach będą przebiegać zależnie od liczby uczestników, których można podzielić na 2, 3 lub 4 grupy, rozdając poszczególne materiały [Załączniki nr 2 i 3].

Uczestnicy w grupach zastanawiają się, jaką posłużyć się formą, żeby opowiedzieć czyjąś historię – jaki gatunek literacki, plastyczny, muzyczny czy filmowy byłby odpowiedni do opowiedzenia o moim przyjacielu, moich pradziadkach, a jaki o mnie samym? Na kartkach zapisują formy opowieści. Uczestnicy kolejno odczytują swoje refleksje/ pomysły. Następnie wszyscy wspólnie zastanawiają się, na jakie przeszkody napotykałyśmy w budowaniu opowieści o zupełnie obcej osobie --> brak źródeł historycznych, świadków; skąd dawniej czerpano informacje, a skąd obecnie; jak przekazywane są dziś informacje; czy mamy dostęp do wszystkich informacji.

3. **Wprowadzenie do historii międzywojennego Lublina:** omówienie najważniejszych dat, kwestii społecznych i obyczajowych --> za przykład może posłużyć wybór z kryminałów *retro* Marcina Wrońskiego – omówienie politycznych nastrojów w *Morderstwie pod cenzurą* --> w tym wyjaśnienie poszczególnych nazw, np.: endecja, sanacja, piłsudczycy. Uczestnicy czytają wybrane fragmenty literackie na głos. W międzyczasie każdy zapisuje na dużym kartonie/tablicy usłyszane podczas czytania nieznane nazwy lub wyrażenia budzące zainteresowanie, śmiech. Na koniec, wspólnie, grupa objaśnia poszczególne słowa. Uczestnicy komentują także wyrażenia, które ich zaciekały, rozśmieszyły, zgorszyły, itp.

4. **Historia jednej rodziny:** zapoznanie uczestników z bohaterką postawą na przykładzie historii jednej rodziny lubelskiej – rodziny Franciszki Arnsztajnowej [Załącznik nr 3].

Więcej informacji biograficznych, materiałów video, audio i ikonograficznych na stronie www.dompamieci.teatrnn.pl

Temat warsztatu 2: „Świadkowie historii – to też my?”

1. Zwyczajni i niezwykli na tle epoki: przekazanie młodzieży wiedzy o bohaterach Lublina oraz doniosłych wydarzeniach historycznych z okresu walk o niepodległość Polski – np. w formie pokazu multimedialnego [Można wykorzystać do tego Załączniki nr 1, 5]. Historia prostych ludzi i bohaterów: jakie wiadomości uczestnicy odnajdują w tekstach wspomnieniowych na przykładzie Franciszki Arnsztajnowej, Józefa Czechowicza, Kazimierza Brończyka.

2. Praca w grupach: ustalanie źródeł, z których czerpiemy wiedzę o wydarzeniach historycznych; praca z dokumentem: fotografie, audycje radiowe, materiały filmowe, literatura (reportaże, wspomnienia, pamiętniki) [Załączniki nr 1, 2, 3]. Porównywanie źródeł, ocena przydatności oraz atrakcyjności poszczególnych źródeł.

3. Dyskusja podsumowująca: Co potrafimy dziś przekazać rówieśnikom o swoim kraju/ miejscu zamieszkania? Co będziemy mogli powiedzieć o tych miejscach za 10, 20, 30 lat? Kim jest świadek historii? Czym jest pamięć pokoleń, pamięć narodu?

Temat warsztatu 3: „Czy miasto potrafi mówić?”

1. Edukacyjny spacer śladami historii: odczytanie przestrzeni miasta: spacer miejscami Franciszki Arnsztajnowej, zapoznanie uczestników projektu z historią miejsc. Podczas spaceru uczestnicy, podzieleni na grupy, zbierają materiały potrzebne do budowy opowieści: fotografują, filmują lub zestawiają współczesny krajobraz z przedwojennymi mapami miasta, a następnie układają specjalny szlak turystyczny np. w systemie google.maps. [Zob. Internetowy przewodnik śladami Franciszki Arnsztajnowej <http://teatrnn.pl/miastopoezji/node/198>].

Uczestnicy zapoznają się z fotografiami [Załącznik nr 1]. Ich zadaniem jest zidentyfikować (samodzielnie lub z pomocą prowadzącego) miejsca i sfotografować te same obiekty, które

widnieją na przedwojennych pocztówkach czy fotografiach.

2. Działalność artystyczna a historia: analiza i interpretacja utworów autorstwa Franciszki Arnsztajnowej. Głośne odczytanie przez każdego uczestnika po strofie lub 1-2 wersach utworu poetyckiego – twórczości niepodległościowej Franciszki Arnsztajnowej.

Na podstawie wierszy omówienie faktycznych wydarzeń historycznych. Wybór wierszy [Załącznik nr 4]

* **Zadanie dodatkowe na podsumowanie cyklu warsztatów:** młodzież czynnie zapoznaje się z różnymi formami opowieści o historii. Warto skonfrontować uczestników tak z tradycyjną (różne gatunki literackie, wystawa w muzeum), jak i z niestandardową, interaktywną formą opowieści o historii (włączenie młodzieży – jako obserwatorów, a najlepiej, o ile to możliwe, uczestników – do gry miejskiej, happeningu czy innego wydarzenia artystycznego w kontekście historycznym). Uczestnicy mogą także sami wymyślić swój własny sposób upamiętnienia bohatera/ świadka historii, tworząc blog, stronę internetową, akcję artystyczną, itp.

Przydatne materiały z zakresu wiedzy historycznej z omawianego okresu [Załącznik nr 5].

Więcej informacji o sposobach upamiętniania m.in. na stronach Teatru NN, Historii i Mediów:

<http://www.tnn.pl/pm,3311.html>

<http://historiaimedia.org/category/formy-upamietnienia/page/2/>

<http://historiaimedia.org/category/formy-upamietnienia/page/3/>

<http://www.muzhp.pl/>

<http://www.trendy.ore.edu.pl/articles/view/164>

<http://uczyc-sie-z-historii.pl/pl/artykuly/zobacz/82>

